

Sági Géza

Az Amerikai Egyesült Államok Antitröszt Modernizációs Bizottságának reformjavaslatai

Az Amerikai Egyesült Államok Kongresszusa 2002-ben hozta létre az Antitröszt Modernizációs Bizottságot (*Antitrust Modernization Commission – AMC*), mivel felmerült a kérdés, hogy a mára jelentősen megváltozott piaci körülmények miatt szükséges-e a több mint 115 éves versenyjog modernizálása. A Kongresszus e tizenkét tagú, pártatlan testületet bízta meg a kérdéskör vizsgálásával. A bizottság 2007. április 2-án tette közzé vaskos záró jelentését, melyben 80 pontban foglalta össze javaslatait.¹ Ezek között néhány olyan forradalminak mondható ajánlás is helyt kapott, mint a *Robinson-Patman Act* hatályon kívül helyezése. A javaslatok nem csak a Kongresszusnak szólnak, a bíróságokon és a versenyhatóságokon túl más szervek tevékenységére is kiterjednek. Az AMC javaslatainak egy része valószínűleg más országok számára is iránymutatásként szolgálhat, ugyanakkor egyes ajánlások kifejezetten az amerikai versenyjog sajátosságait érintik, ezek megértéséhez e rendszer részletes ismerete szükséges. Ez a cikk a legfontosabb reformjavaslatokat tekinti át röviden.

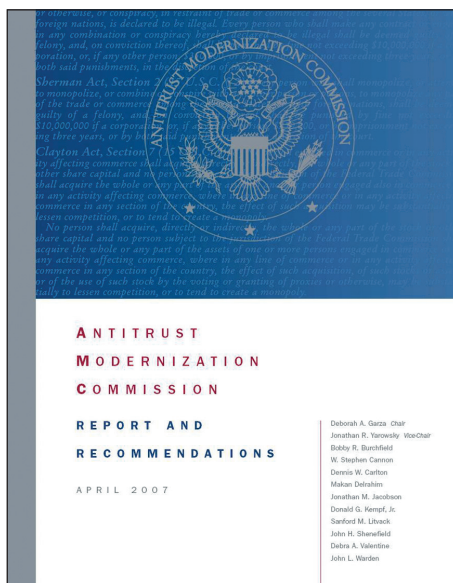
A jelenlegi antitröszt-szabályozás

Az AMC úgy látja, hogy a jelenlegi versenyjog szilárd, és megfelelő alapot biztosít a felmerülő problémák kezeléséhez, új vagy más szabályokra nincs szükség, ugyanakkor kiemeli, hogy számos területen van lehetőség előrelépésre. Elsősorban a fúziókontrollt illetően áll elő javaslatokkal, ahol hangsúlyozza, hogy megfelelő figyelmet kell szentelni a vállalatok innovációra ösztönzésének. Kiemeli továbbá, hogy az új, innovatív iparágakban különös figyelmet kell szentelni a piac jelleg-

zetességeinek az egyes magatartások versenyre gyakorolt hatásának vizsgálatában. A több mint ötszázoldalas jelentés rámutat az olyan alapvető közgazdasági kérdéseket érintő további kutatás szükségességére, mint például a piaci koncentráció és a teljesítmény közötti kapcsolat, illetve a fúziók engedélyezésével kapcsolatos döntések hatásainak visszatekintő vizsgálata.

A jelentés két piaci magatartást említ, melyekkel kapcsolatban a jelenleginél világosabb standardokra lenne szükség, ezek

- a kapcsolt árengedmények (*bundled rebates*) és
- a versenytársakkal történő üzletkötéstől való egyoldalú elzárkózás.

Már a bizottság 2007 januárjában közzétett előzetes javaslati érintették a kapcsolt árengedmények kérdését. A bizottság ekkor élesen kritizálta a jelenlegi árukapcsolással kapcsolatos joggyakorlatot – elsősorban a LePage's kontra 3M ügyben 1999-ben hozott bírósági döntést – ám az előzetes javaslatok nem tartalmaztak iránymutatást a hiányosságok orvoslására. A végső jelentés már egy három lé-

pésből álló tesztet javasol a bíróságok számára a kapcsolt árengedmények megítéléséhez. Ahhoz, hogy egy ilyen magatartás versenyellenesnek minősüljön, a következő három feltétel együttes teljesülését kell vizsgálni:

- a kapcsolt árucsomag eladásakor tett (ár)engedmények a versenyző termékre történő felosztását követően elmondható, hogy a vállalkozás alacsonyabb áron kínálta termékét annak növekményi költségénél (*incremental cost*);
- valószínűsíthető a rövid távon elszenvedett veszteségek visszanyerhetősége;
- valószínűsíthető a kapcsolt árengedmény versenykorlátozó hatása.

A versenytársakkal történő üzletkötéstől való egyoldalú elzárkózás kérdésével kapcsolatban a bizottság úgy látja, hogy a cégek általában véve nem kötelesek a velük egy piacon működő versenytársakkal üzleti kapcsolatot létrehozni.

A Robinson-Patman Act hatályon kívül helyezése

Az AMC javasolja a *Robinson-Patman Act* teljes hatályon kívül helyezését. Érvelése szerint a *Robinson-Patman Act* kifejezetten hátráltatja az árversenyt, magasabb árakat eredményez, így ellentétes a fogyasztók érkeivel.

A *Robinson-Patman Act* 1936 óta van életben. A törvény azonosnak tekinthető termékek (*commodities of like grade and quality*) esetén korlátozza az eladók számára az árdiszkrimináció alkalmazását, és e tilalomtól csak bizonyos feltételek együttes teljesülése esetén tekint el. A *Robinson-Patman Act* értelmében elítélendő például az a magatartás, ha egy eladó egy kisebb vevőnek magasabb áron adja termékét, mint egy nagyobbaknak. Ez a törvény képezi a vevői erővel kapcsolatos ügyek jogalapját is az Egyesült Államokban. A *Federal Trade Commission (FTC)*

¹ A jelentés teljes szövege elérhető az interneten: http://www.amc.gov/report_recommendation/toc.htm

1992 óta csupán egyetlen ügyben indított eljárást a *Robinson-Patman Act* megsértése miatt. Magánjogi jogérvényesítés során 200 ügyből mindössze kettőben született a felperest támogató jogerős ítélet. A bizottság szerint a törvény kifejezetten káros magatartást gerjeszt azzal, hogy a cégeket túlzott termékdifferenciálásra ösztönzi, hogy így kerüljék el az azonosnak tekinthető termékek különböző áron történő árusítását. A bizottság szerint a Sherman Act a versennyel és a fogyasztók érdekeivel összeegyeztethető módon megfelelő védelmet nyújt a kisebb cégek számára.

Szabadalmak

Az AMC különösen nagy figyelmet szentel a versennyel kapcsolatos szabályok innovációs tevékenységre gyakorolt hatásának. A szabadalmak átmeneti monopóliumokat biztosítanak az innováló cégeknek, ezzel ösztönözve őket az ilyen irányú beruházásokra. Ugyanakkor a túlzott védelem káros a versenyre nézve. A jelentés figyelmeztet a túl általános szabadalmak, illetve a már meglévő ismeretek levedésének veszélyeire. A bizottság felhívja a Kongresszus figyelmét a *Federal Trade Commission*² és a Nemzeti Tudományos Akadémia³ szabadalmakra vonatkozó ajánlásaira.

Antitröszt szabályok alóli kivételek

A bizottság javasolja a versenyjog alóli kivételek áttekintését és felülvizsgálatát, továbbá javasolja, hogy ilyen kivételek a jövőben csak különleges esetben legyenek adhatók. A kivételeket indokoltta teheti a piackudarc, illetve az is, ha a verseny bizonyíthatóan nagyon fontos társadalmi célokat hátráltatna. A jelentés szorgalmazza, hogy a felmentés megadása előtt kérjék ki a versenyhatóságok véleményét, és az esetleges felmentést határozott időre és a szabályok egy meghatározott részére adják.

A bizottság számos, a versenyjog alóli mentességet biztosító törvény felülvizsgálatát szorgalmazza, melyek például a tengerhajózás és a biztosítások piacán

működő cégeket mentik fel a versenyjog alól. Ilyen törvények többek között a *McCarran-Ferguson Act* (biztosítás), az *Export Trading Company Act*, a *Shipping Act* (tengerhajózás) és a *Capper-Volstead Act* (mezőgazdasági termelő szövetkezetek).

A bizottság továbbá óvatosságra int az úgynevezett *State Action* doktrínával kapcsolatban. A doktrína értelmében a szövetségi államok szabályozó intézkedései előnyt élveznek a szövetségi versenyjoggal szemben (például egy kaliforniai állami szabályozás korlátozhatja a mazsola-termelést, ezzel növelve a mazsola árát). A doktrína szerint a bíróságok ezzel a szövetségi államok szabályozási elveire és gazdaságpolitikai céljaira hivatkozó cégeket felmenthetik a szövetségi versenyjog szerinti felelősségre vonás alól. A bizottság a doktrínát több oldalról is kritikával illeti, és javasolja, hogy csak akkor alkalmazzák azt, ha a doktrína által felmentett cég magatartásának hatása kizárólag egy államon belül érvényesül.

A fúzióengedélyezési eljárás és a versenyhatóságok feladatai

A bizottság javaslatai kiterjednek az FTC és a *Department of Justice (DoJ)* Antitrust Division közötti feladatmegosztásra is. Mivel a két szervezet működésére különböző jogszabályok vonatkoznak és eljárási szabályaik eltérőek, a bizottság javasolja a két hatóság eljárásmenetének összehangolását. Ez elejét venné azoknak a kritikáknak, melyek szerint egy fúzió engedélyezésének kimenetele attól is függhet, hogy melyik hatóság elé kerül az ügy (*forum shopping*).

Az AMC javasolja továbbá a két hatóság kompetenciájának egyértelmű meghatározását is. Jelenleg esetenként előfordulhat, hogy egy-egy – általában fontosabbnak tartott ügyet – mindkét hatóság vizsgálni akarja. A kompetencia tisztázása időigényes, aminek az érintett vállalkozások látják kárát. A bizottság szorgalmazza, hogy a két hatóság állapodjon meg a feladatmegosztás kérdésében, és kötelezze magát arra, hogy a bejelentést követően rövid időn belül (a javaslat 9 naptári napot említ) kijelölje az eljáró hatóságot.

Egyes kritikák szerint a jelenlegi fúziókontroll aránytalanul drága ahhoz képest, hogy a felülvizsgált tranzakciók milyen kis hányadában születik az összefonódást tiltó döntés. A szükséges adatok beszolgáltatása és a hosszadalmas vizsgálat – a ta-

nácsadók díja, a dokumentumok előállítás és sokszorosítása és az erre fordított idő – jelentős költségekkel terheli a vállalkozásokat, és túlzott adminisztrációt igényel. A 2006-os pénzügyi évben 1746 bejelentett fúzióból mindössze 29-et (1,7%) utasítottak el. A bizottság több javaslatot fogalmaz meg a fúziók engedélyezésének alapjait megteremtő, és az eljárást meghatározó *Hart-Scott-Rodino Act*-tel kapcsolatban.

A bizottság nem javasolja a bejelentési rendszer alapjainak megváltoztatását, viszont általában szorgalmazza a tranzakcióban részt vevő cégekkel szembeni lehető „legbarátságosabb” fellépést, és az ezt lehetővé tevő kommunikációt. Konkrét javaslatai elsősorban az engedélyezési eljárás során esetlegesen szükséges részletesebb adatkérést (*second request*) érintik. A jelentés szerint szükséges lenne a cégek és a versenyhatóságok közötti – jelenleg legtöbbször informálisan zajló – párbeszéd intézményesítése, mely során tisztázzák az adatkérés okát, az esetleges aggályokat és az azok mögött meghúzódó elveket, lehetővé teszik a cégek számára az érdemi válasz lehetőségét, illetve biztosítják a cégek és a versenyhatóságok közgazdasági közötti kapcsolattartást. Javasolja továbbá, hogy az FTC és a DoJ gyűjtsenek adatokat az összefonódó vállalkozásokra rótt terhekről és költségekről, melyek segíthetnek a legkisebb költséggel járó eljárás kialakításában. Ezen felül a bizottság javaslatai között szerepel az idegen nyelvű anyagok fordításával és a nehezen beszolgáltatatható adatok bekérésével a cégekre rótt terhek csökkentése. Bár a versenyhatóságok általában csak a fontosnak tartott idegen nyelvű dokumentumok fordítását kérik be, a komolyabb vizsgálatot igénylő fúziók esetén nincs erre vonatkozó megkötés, és a cégeknek rendszerint minden dokumentumot le kell fordíttatniuk. A cégekre rótt terhek csökkenthető lenne például azzal, ha a teljes fordítás helyett elegendő lenne összefoglalók fordítását benyújtani.

Az AMC ezen felül kritizálta, hogy a fúzióengedélyezésből befolyt illeték beépül az amerikai versenyhatóságok költségvetésébe: 1996 óta a *DoJ Antitrust Division* működési költségeinek túlnyomó részét a befolyt engedélyezési díj fedezi. A bizottság javasolta a versenyhatóságok finanszírozásának függetlenítését az eljárási díjaktól, így megszűnne az a ma fennálló helyzet, hogy nagyrészt a versenyt legtöbbször alig fenyegető fuzionáló cégek fizetik a versenyhatóságok működését.

² <http://www.ftc.gov/os/2003/10/innovationrpt.pdf>

³ <http://books.nap.edu/html/patentsystem/0309089107.pdf>

Kartellekre kirótt bírság

A bizottság felveti a kartellekre kirótt bírságra vonatkozó jelenlegi előírások felülvizsgálatának szükségességét. A bírságra vonatkozó irányelveket létrehozó *Sentencing Commission* az érintett forgalom 20 százalékára becsli a fogyasztókat ért kárt. Ehhez 10 százalékos kartellfelárból indul ki, amit megdupláz, tekintettel a keletkezett holtteher-veszteségre. Az AMC rámutat, hogy a kartellek árazását érintő újabb keletű közgazdasági kutatások ennél jóval magasabb, akár 25 százalékot is meghaladó kartellfelárat tartanak tipikusnak. Hozzáteszi azonban, hogy olyan szakértői vélemények is elhangzottak a bizottság többéves vizsgálata során, melyek szerint a jelenlegi bírságok így is túlzottan magasak. Az AMC javasolja a bírság kiszabásánál alapul vett, a kartellek által okozott kárra vonatkozó 10 százalékos hüvelykujjszabály felülvizsgálatát, és annak lehetővé tételét, hogy amennyiben egy ügyben pontosabb információ áll rendelkezésre az okozott kárra nézve, ezt számításba lehessen venni a büntetés megállapításához. A bizottság célja e javaslatral nem a kartellügyekben kiszabott bírságok általános növelése vagy csökkentése, pusztán az okozott kár és a kirótt bírság közötti kapcsolat erősítése.

Nemzetközi együttműködés

A bizottság szorgalmazza a fúziókra vonatkozó bejelentési rendszer, valamint az elbírálási szempontok és folyamat nemzetközi harmonizálását. Az országoként eltérő előírások jelenleg nemzetközi fúziók esetén komoly többlet terhet jelentenek a vállalkozások számára, a bizottság e szabályozás konvergenciáját sürgeti. Kereskedelmi partnerekkel továbbá kétoldalú megállapodások megkötését szorgalmazza, melyek kimondják, hogy az országoként jelentősen eltérő szabályozás káros a fogyasztók számára.

Szabályozott iparágak

Jelenleg egyes szabályozott iparágakban (villamos áram, média és távközlés, bankok és vasúti közlekedés) a szabályozó hatóság engedélye is szükséges az összefonódásokhoz. A szabályozó hatóság azonban részben eltérő standardot alkal-

maz, mint a DoJ és az FTC. Egy, a média-szektorban tervezett fúzió engedélyezése során például a szabályozó hatóság a tranzakció versenyre gyakorolt hatásán túl olyan szempontokat is figyelembe vesz, mint a hírforrások által bemutatott nézőpontok sokszínűsége és az egyetemes szolgáltatási kötelezettség. A versenyhatóságok vizsgálatában e szempontok általában kevésbé érvényesülnek. A versenyre gyakorolt hatás kettős vizsgálata jelentős többletköltséggel terheli a vállalkozásokat, ezért a jelentés javasolja, hogy az ilyen szektorokban tervezett összefonódásokat verseny szempontból kizárólag valamely versenyhatóság vizsgálja, míg a szabályozó hatóság a versenyen túlmenő egyéb közérdekek érvényesülésére korlátozná vizsgálatát. Az AMC javasolja a Kongresszus számára a szabályozó hatóságok által alkalmazott standard rendszeres felülvizsgálatát, és annak átgondolását, hogy indokolt-e az elsősorban az alacsonyabb árakban és magasabb minőségben megnyilvánuló fogyasztói érdekektől eltérő érdekek figyelembevétele a szabályozott iparágakban tervezett fúzióknál. Javasolják továbbá a túlzottan magas árak által elszenvedett károk viszaperelehetőségének lehetővé tételét, ami ezekben az iparágakban jelenleg nem lehetséges. A jelentés hangsúlyozza, hogy minden olyan területen, ahol valamely iparági szabályozás a piaci erőkre támaszkodik, teljes mértékben érvényesíteni kell a versenyjogot.

Az AMC további javaslatai az amerikai versenyjog meglehetősen sajátos területeit érintik.

Közvetett vevők kártérítési igényeinek szabályozása

A bizottság javasolja, hogy azok a kartellek vagy erőfölényükkel visszaélő vállalkozások által megkárosított fogyasztók is felléphessenek kártérítési igénnyel, akik nem közvetlen, hanem közvetett vevői a jogsértő cégnek. Egy árrögzítő kartell esetében például nem csak a jogsértő cégtől a versenyárnál magasabb áron vásárló (közvetlen) vevőt éri kár. A közvetlen vevő is magasabb áron adja tovább termékét a kereskedői felé, hiszen árát részben a kartell által kínált termék ára határozza meg. Ebben az esetben a kereskedő a „közvetett vevő”, mert nem közvetlenül a kartelltől vásárolt, ám a kartell által ő is kénytelen volt magasabb árat fizetni, és maga-

sabb árat továbbadni a fogyasztók felé. Az AMC javaslata szerint a szövetségi bíróságok lennének felelősek mind a közvetett, mind pedig a közvetlen vevők kártérítési pereit. A kártérítés teljes összege nem haladhatná meg a túlzottan magas árak miatt a közvetlen vevők által fizetett többlet háromszorosát, ez az összeg kerülne elosztásra a közvetlen és közvetett vevők között, az őket ért kár arányában.

A közvetett vevők kártérítési igényérvényesítéséről közel 30 éve folyik vita az Egyesült Államokban. A Legfelsőbb Bíróság 1977-ben az *Illinois Brick* kontra *Hanover Shoe* ügyben kimondta, hogy a közvetett vevők nem perelhetnek szövetségi bíróságoknál. A legtöbb szövetségi állam bíróságainál ugyanakkor adott a kártérítés lehetősége a közvetett vevők számára, így a közvetlen vevők általában szövetségi szinten perelnek, a közvetett vevők pedig az egyes államok bíróságaihoz fordulnak. E kettősség miatt előfordul, hogy egy ügyben egyszerre két per is zajlik, feleslegesen.

Kártérítés egyetemleges felelősség esetén

A bizottság olyan rendeletet sürget, mely szabályozza a vállalkozások kártérítési kötelezettségét egyetemleges felelősség esetén. A bizottság konkrétan azt javasolja, hogy az ilyen ügyekben a felperesekkel egyezsége nem kötő cégek kártérítési kötelezettsége vagy annyival csökkenjen, amekkora kártérítés fizetésében a felperesekkel egyezsége kötő cégek megállapodtak, vagy annyival, amekkora arányban utóbbi cégek részesültek a kár létrehozásában (a javaslat szerint a kettő közül a nagyobb érvényesülne).

Erre az intézkedésre azért lenne szükség, mert a jelenlegi szabályok mellett minden együttesen kárt okozó vállalkozás egyetemlegesen felelős a közösen okozott kár teljes összegéért, és a kárt okozó cégek egymás között nem koordinálhatják a kártérítés-fizetést. A jelenlegi gyakorlat versenyfutást eredményez a megegyezésért (*race to settle*), vagyis a felperesek megpróbálnak minél hamarabb megegyezni a legjelentősebb alperesekkel egy viszonylag kis összegű kártérítés fizetésében, míg a teljes kár létrehozásában csak kismértékben felelős alperesek továbbra is felelősek maradnak a közel teljes kárösszeg háromszorosáért. Az intézkedés célja a terhek igazságosabb elosztása a károkért felelős cégek között.

Összegzés

Az Antitröszt Modernizációs Bizottság 2007. április 2-án közzétett jelentésében az amerikai versenyjogi szabályok 115 éve létrejött, mára szövevényessé vált rendszerét vizsgálta felül. E rendszer olyan összetett, hogy talán nem is várható el teljes egyetértés az egyes érintett kérdéseket illetően. Bár elmondha-

tó, hogy a jelentés összességében konszenzus alapján jött létre, előfordult, hogy bizonyos kérdésekben a bizottság tagjainak véleménye eltért egymástól. A tagok a jelentés végén saját megjegyzéseiket is közzé tették, melyekben néhol részben a bizottság által elfogadott javaslatoktól eltérő nézőpontot képviselnek. A jelentés megjelenése óta több érdekvédelmi szervezet támogató vagy tiltakozó reakcióját kiváltotta (lásd az Első

reakciók című keretes írást). A bizottság reményei szerint az amerikai versenyjog modernizációjával kapcsolatos jelentés egy fontos társadalmi vita kezdetét jelenti, és bízik abban, hogy megfogalmazott javaslatainak nagy részét elfogadja a Kongresszus. Az amerikai joggyakorlat az egész világ számára meghatározó, így a GVH is várakozással tekint arra, hogy mit hoz a jövő az AMC javaslataival kapcsolatban.

Első reakciók

Az Antitröszt Modernizációs Bizottság (*Antitrust Modernization Commission – AMC*) jelentésének közzététele után a *DoJ Antitrust Division* és a *Federal Trade Commission (FTC)* is sajtóközleményben üdvözölték a bizottság javaslatait.⁴ A sajtóközlemények a bizottság jelentéséből ugyanazokat a pontokat emelik ki: Hangsúlyozták, hogy több mint száz év tapasztalatai rávilágítottak az erős versenyjótékony hatásaira. A bizottság következtetése, miszerint a jövőben is a szabad piaci verseny maradjon az amerikai gazdaságpolitika középpontjában, alapvető kiindulási pontot jelent a gazdaságpolitikai döntéshozók számára. A DoJ és az FTC egyetértenek a bizottság megállapításával, miszerint a legfontosabb antitröszt törvények – a *Sherman Act* és a *Clayton Act* – megfelelően biztosítják az amerikai gazdaságban folyó verseny védelmét, és e törvények elég általánosak és rugalmasak ahhoz, hogy a műszaki fejlődéssel kialakult új iparágakban is alkalmazhatóak legyenek.

Az *American Antitrust Institute (AAI)* honlapján cikksorozatban teszi közzé az AMC javaslataival kapcsolatos észrevételeit. E cikk írásakor csak az első, a kartellek közvetett vevőinek kártérítési lehetőségét érintő javaslattal kapcsolatos megjegyzések voltak elérhetőek.⁵ Az AAI ebben élesen kritizálja a bizottság javaslatát, miszerint szövetségi szinten a kartellek közvetett vevői is visszaperelehetnék az őket ért kárt, míg a kartellek által a közvetlen és közvetett vevőknek fizetett kártérítés összege nem haladhatja meg a közvetlen vevőket ért kár háromszorosát. Az AAI szerint a javaslat megvalósítása többet ártana, mint használna: bár a javaslat megvalósítása némileg elősegítheti a közvetett vevők kártérítési igényérvényesítését, az AAI szerint ezt jóval meghaladó mértékben csökkentené a közvetlen vevők ösztönözöttségét a kártérítés visszapereelésére. Az intézkedés így végső soron a legfontosabb kartellezéstől visszatartó erőt gyengítené, a közvetlen vevők kártérítési pereitől való félelmet.

Az AMC javaslatainak hatására különböző lobbicsoportok is gyorsan aktivizálódtak. Elsősorban a bizottság a versenyjog alóli részleges mentességet biztosító törvények felülvizsgálatára tett javaslata váltott ki különböző irányú, heves reakciókat egyes nyomásgyakorló csoportok részéről. E csoportok közül némelyek örömmel fogadták az AMC javaslatait, mások felháborodásuknak adtak hangot.

Rögtön azok közzétételét követően üdvözölte a bizottság javaslatait a főként gépjárműjavítókat tömörítő amerikai Gépjármű Szolgáltatások Szövetsége (*Automotive Service Association – ASA*), mely a biztosítók versenyjog alóli részleges mentességét garantáló *McCarran-Ferguson Act* felülvizsgálatát célzó javaslat fontosságát hangsúlyozta.⁶ A biztosítókkal szembeni követelések jelentős része a gépjárműjavítóktól származik, mivel a gépjármű-javítási szolgáltatások díját rendszerint a biztosítók fizetik. A biztosítók sem késlekedtek válaszukkal. Két jelentős érdekvédelmi egyesület, az Amerikai Tulajdoni Kár Biztosítók Szövetsége (*Property Casualty Insurance Association of America – PCIAA*) és a Kölcsönös Biztosító Intézetek Nemzeti Egyesülete (*National Association of Mutual Insurance Companies – NAMIC*) is közleményben⁷ fejezte ki aggodalmát az AMC javaslataival kapcsolatban. E szervezetek szerint a jelenlegi antitröszt törvények a biztosítási piacon is megfelelően védik a verseny tisztaságát.

A 3000 mezőgazdasági szövetkezetet, közel 2 millió farmert tömörítő Farmer Szövetkezetek Nemzeti Tanácsa (*National Council of Farmer Cooperatives – NCFC*) is sajtóközleményben⁸ kritizálta az AMC a mezőgazdasági szövetkezetek versenyjog alóli részleges immunitását biztosító törvények felülvizsgálatára tett javaslatát. A farmerek szerint a bizottság javaslatai megakadályoznák az USA mezőgazdaságának sikerességét biztosító mezőgazdasági szövetkezetek létrejöttét és működését.

A lobbicsoportok reakciói jól mutatják, hogy a verseny pozitív hatásainak mindenki örül, de a versenyt senki nem érzi szívesen a saját bőrén.

⁴ http://www.usdoj.gov/atr/public/press_releases/2007/222344.htm és <http://www.ftc.gov/opa/2007/04/amcstatement.shtm>

⁵ <http://www.antitrustinstitute.org/Archives/amc072.ashx>

⁶ <http://www.asashop.org/news/2007/april2007/PR21.htm> és <http://www.asashop.org/news/2007/april2007/PR20.htm>

⁷ <http://www.namic.org/newsreleases/07/070404nr1.asp> és <http://www.pciaa.net/publish/web/webpress.nsf/eaab008f9ddd474f862569df0065e618/86256bf40081c83b862572b2006a4417?OpenDocument>

⁸ <http://www.ncfc.org/news/2007/NCFC%20Press%20Release%20on%20AMC%20Recommendations%2004032007.pdf>